Digitized by the Internet Archive
in 2020 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b31904762_0002

QUÆSTIO MEDICA,
EAQUE THERAPEUTICA,

SUB HAC VERBORUM SERIE,

AN Cancro mammario ulcerato inextirpabili pro omni alimento lac?

AUTORE CAROLO CLARET, Narbonenſi, Artium-Liberalium Magiſtro, & Medicinæ Studioſo, quam adjuvante Supernâ Sapientiâ, & auſpice Dei-Parâ, propugnabit in Auguſtiſſimo Monſpelienſi Apollinis Fano, ab hora octava ad meridiem, die 4ª. menſis Martii, anno Domini 1749.

Pro Baccalaureatûs gradu conſequendo.

MONSPELII,
Apud JOANNEM MARTEL, Regis & Univerſitatis Typographum. 1749.

R.R D.D.

PROFESSORES REGII.

Illuſtriſſimus D.D. FRANCISCUS CHICOYNEAU, Cancellarius & Judex, Regi à Secretioribus Conſiliis, Archiatrorum Comes.

DISPUTATURI.

R. D. PETRUS RIDEUX, Decanus.
R. D. ANTONIUS MAGNOL.
R. D. HENRICUS HAGUENOT.
R. D. JACOBUS LAZERME.
R. D. EUSTACHIUS MARCOT, Regis Medicus perpetuò Ordinarius.
R. D. ANTONIUS FIZES.
R. D. FRANCISCUS DE SAUVAGES.

DOCTORES ORDINARII.

D. Hugo Gourraigne.
D. Claudius Chaptal.
D. Carolus Serane.
D. Thomas Fitz-maurice.
D. Honoratus Petiot.
D. Jacobus Farjon.
D. Franciscus Lamure.
D. Franciscus Imbert.

B·f·

ILLUSTRISSIMO

NOBILISSIMOQUE VIRO D.D.

JOANNI-ANTONIO

DUVIDAL,

DOMINO

DE MONTFERRIER

ET BAILLARGUET,

PROVINCIÆ OCCITANÆ

Procuratori generali integerrimo.

HOC tenuitatis meæ, qualecumque ſit munus, in ſui frontiſpicio tuo nomine inſignitum, VIR ILLUSTRISSIME, *quantùm tuæ circà me benevolentiæ non dubia præ ſe fert indicia,*

tantùm temeritate me arguit. At licet in tenui labor, mihi dant animos præclaræ illæ dotes, quibus omnium corda potenter allicis. Et ſanè ſivè tuos intuear atticis ſalibus conſperſos ingenii fœtus, quibus Comitiorum Occitaniæ plauſus non ſemel rapuiſti, ſivè tuam morum comitatem & elegantiam, quas admirari eſt facile, perarduum imitari, ſeu tuas in arte phœbea ingentes cognitionum ſuppellectiles, ſeu demùm intuear humanitatem illam tibi perfamiliarem & propriam, quâ plurimi ex anguſta & exili re pervenerunt ad rem ſatis lautam & pinguem & pennas extulerunt majores nido, undiquè mihi in difficili & lubrico loco alioquin verſanti uberrima ſecuritatis ſeges luxuriat. Exultabundus miror (& quis cum eodem exultationis ſenſu mecum non miretur?) quidquid habet acutius Academia, Philoſophia ſapientius, intricatius matheſis, animi ſublimitatem cum nobili candore, cum illecebroſa manſuetudine ingenium veris opibus inſtructum, honores cum nobili popularitate, cum laudis neglectu præclariſſimas dotes in te uno tamquam pacto fœdere conſociari.

*Hæc ſunt, V*IR NOBILISSIME*, quæ non ego*

ſolus, ſed tota propalat Occitaniæ Provincia, cujus totum Vicariis humeris pondus ſuſtines, & ſicut hujus contritæ mærores ad pedes Regis multòties defferre, ita & hujus exultantis lætitiam in medium primus proferre tibi gloriæ fore putaviſti. Hùc cadit feliciter tempus illud, quo Magnum Richelium, *Galliæ Mareſcallum & Ducem, regni noſtri tutelare Numen, Genuæ Senatorem & Tutorem, ab Hoſte victo reducem & oleæ ramum Pacis prænuntium referentem, in ſinu ſuo ovans excepit Monſpelium: quantâ tunc ex bono publico afficereris lætitiâ nemo non vidit. Vidimus (& hæc olim meminiſſe juvabit,) quantâ te viciſſim benevolentiâ proſequeretur, quibus te ſtudiis redamaret, ità ut tàm tibi ab illo, quàm illi à* Rege *noſtro dilectiſſimo honores ultrà modum adhibitos diceremus, ſi præſtantiſſimæ dotes ultrà modum ornari honeſtarique poſſent.*

Perge igitur, Vir Præstantissime, *perge quo cœpiſti pede tuâ in Patriam charitate, tuâ ergà Provinciam ſollicitudine, tuis ergà regnum benemeritis tuum inſerere nomen Famæ & in intimiorem, ſi fieri poſſit, hujus præcelſi ac præpotentis Viri familiaritatem vocari; Nobilibus*

placuiſſe Viris non ultima laus eſt. Mihi quidem ſatìs erit ſummam votorum adepto, ſi quantùm pro tua humanitate grato ſum animo, tantùm tibi forem munuſculo gratus. Benigno vultu, velim, hoc accipe tamquam non dubia penitiſſimæ reverentiæ ſigna, quibus te devotiſſimè complectitur,

VIR ILLUSTRISSIME,

Addictiſſimus & obſequentiſſimus
Servus & Cliens,
CAROLUS CLARET.

Dabam Monſpelii
Kal. Mart.
ann. 1749.

QUÆSTIO MEDICA

EAQUE THERAPEUTICA,

An Cancro mammario ulcerato inextirpabili pro omni alimento lac?

DEFINITIO.

CUM juxtà omnes ferè Medicos omnis Cancer fuerit primitùs Skirrhus, præcognitâ ſemel Skirrhi definitione facilè patebit, nullum intereſſe diſcrimen inter Cancrum occultum & Skirrhum, niſi, quod affert dolor lancinans, Cancri eſſentialiter comes, cujus omninò expers eſt Skirrhus. Undè definiri poteſt Cancer tumor præternaturalis, inflammatorius, circumſcriptus, renitens & eſſentialiter durus, dolore lancinanti ſtipa-

tus, colore modò pallido, modò livido, plum-
beo, nigro, ulceratus, vel non ulceratus, à
limpha diverſimodè concreta, ſtagnante & cor-
rupta exortus, cujus venæ varicoſæ hinc & indè
diffuſæ Cancri piſcis formam exhibent. Cum cir-
cumſcriptione caret, tumoris cancroſi nomen
obtinet.

DIFFERENTIÆ.

Dividitur Cancer in incipientem & confirma-
tum, occultum & ulceratum, benignum &
malignum.

Dum Skirrhum naturâ ſuâ tumorem durum &
indolentem aggrediuntur titillationis, pruritus
caloris & doloris in gradu remiſſiori ſenſus, jam
non hunc Skirrhi nomine donabis, ſed Skirrhum
cancreſcentem, ſeu Cancrum incipientem vocar
veris. Dum autem dolor crevit eundo & propio
ribus ſpatiis urget ægrum vel continuò lanci
nat, Cancer eſt confirmatus.

Occultus vocatur licet pro malis ægrotanti
rebus evidentior, cum ſalvis integumentorum
involucris nullam foris dat Tragediæ ſcenam
ulceratus, ſeu manifeſtus, cum eò malignitat
devenit, ut eroſis integumentis ſanies exeat.

Benignus demùm dùm anguſto concluditur ci
culo, dùm recens, liber ſeu parti altis non adhæ
rens radicibus, majoribus vaſis non intertextu
à cauſa productus externa, ſolitarius, in co
pore ephebo & benè ſe habente & levioribu
urget

urgetur ſymptomatis; malignus dùm contrarium accidit, dùm graviſſima ſibi adjuncta habet ſymptomata, pravâ humorum diatheſi & viru quopiam fovetur.

CAUSÆ.

Cauſa Cancri proxima eſt materia Skirrhi, ſivè limphatica, ſivè lactea, ſivè ſebacea, rarefacta & ſummum acrimoniæ gradum adepta. Indè mali labes, exindè hujus humani generis crucis & flagelli omnia emergunt phænomena.

Cauſæ remotæ ſunt, quidquid valet hanc materiam rarefacere, acrem reddere, ut febris diuturna, lenta, hæmorroidum aut menſtruorum fluxûs, aut evacuationis cujuſvis ſolitæ ſuppreſſio, affectus animi triſtes, gravia animi pathemata, cibi calidi, ſalſi & piperati, uſus liquorum ardentium, exercitia violenta, vigiliæ diutiùs protractæ, catharticorum nimius uſus, conſtitutio limphæ hæreditaria, viru venereum & ſcrophuloſum, & demùm quæcumque Skirrhum producere valent.

Quotiès cauſæ illæ univerſales totam humorum maſſam rarefaciendo, Skirrhum ad cancreſcendum diſpoſitum invadent, totiès cancreſcet Skirrhus.

Dantur & aliæ cauſæ particulares, quas topicas vocabimus, utpote quæ parti skirrhoſæ applicatæ poſſint anſam Cancro ſuppeditare po-

ſitâ tamen diſpoſitione, quales ſunt corpora contundentia, comprimentia, irritantia, repercuſſiva, reſolventia imprudenti manu parti skirrhoſæ applicata.

1°. Conſtat ex Phiſicis quòd quò magìs corpora condenſata fuerint, eò validiùs ceſſante condenſationis causâ rarefient.

2°. Quò plùs acrimoniæ habebunt liquores rarefacti, eò efficaciùs corrodent vaſa.

3°. Conſtat, quòd calor præternaturalis in certo quodam gradu putrefactionem in partibus mollibus non factam incipiat, aut incœptam adaugeat. Non hîc loquimur de calore illo ad talem gradum evecto, ut omne humidum diſſipare poſſit; tunc enim fieret totiûs exſiccatio putrefactionem ſemper impediens. Agitur hîc ſolùm de eo caloris gradu, quem difficile eſt determinare, cui tribuit cauſam putrefactionis Galenus.

Supponimus ſemper in S'irro diſpoſitionem ad cancreſcendum & in materia skirroſa diſpoſitionem ad rareſcentiam: alioquin cauſæ illæ, quas jam jam enumeravimus, ſivè una ex his, ſivè plures ſimul agant, nunquam Cancrum creare poterunt. Ex adauctis calore, rarefactione, acrimoniâ, varios deducemus Cancri progreſſus.

Concretiones skirrhoſæ in minimis vaſis limphaticis vicina vaſa comprimunt, quæ difficiliùs liquores contenti permeant; arteriolæ lim-

phaticæ liberæ undequàque compreſſæ aut diſtentæ uberiori fluidi copiâ appel ente inertiùs agitant fluidum contentum, quod ſenſim & ſine ſenſu concrevit. Si materiam hanc Skirrhi concretam & ſtagnantem in vaſis limphaticis, ſanguis cordis & arteriarum viribus pulſus, majori impetu à tergo urgeat, diſtendentur magìs ac magìs vaſa propè loca infarcta, dùm vaſa ſanguiſera libera in has concretiones velut in corpus ſaxeum impingentia, tendentur magìs ac magìs, irritabuntur, tenuiora evadent, undè doloris ſenſus mitiùs ſæviens. Longiùs graſſabitur malum. Adaucto magìs ac magìs humorum motu progreſſionis & expanſionis, vaſa limphatica infarcta, ad quorum radices appellit ſanguis, motui huic ampliùs reſiſtere neſcia dilacerabuntur; undè ſimul eveniet, ut dilacerata vaſa limphatica limpham, ſanguinea, ſi quæ rupta fuerint, ſanguinem extravaſari ſinant. Extravaſatus humor emollit, attenuat, dividit concretiones; materia concretionum emollita, attenuata, diviſa, expanditur, rareſcit; in parte ſtagnans acrimoniam ſummam calore loci contrahit; tunc fila nervea, quæ anteà velut in ſubſtantia oſſea undequàque compreſſa, non poterant tendi, vibrari, quod in parte skirrhoſa doloris ſenſum prohibebat, ceſſante compreſſionis causâ facta libera, à præſente acrimonia ſuccutiuntur, irregulàriter vibrantur, eroduntur, undè dolor major, aut minor, pro ut ma-

jor, aut minor partis calor, materiæ acrimonia, & ra eſcentia.

Ex ſola manûs applicatione dignoſcitur calor; acrimonia probatur eo quòd multoties acciderit, ut lintea ſanie & ichore Cancri imbuta corroſa fuerint, perindè ac aquâ forti fuiſſent tacta. Rareſcentia deducitur ex intumeſcentia Cancri. Ad hanc confirmandam, ſi quis inficias iret, accedere poſſent experientiæ, quas omnes in manu habent. Fabri ferrarii non commune cœmentum ex calce & arena, ſed gypſum adhibent dùm cardines immotos & inconcuſſos ſecuriùs infigi volunt. Materia gypſea proprietatem rareſcendi habet, undè æqualiter undequàque nitens cardines premit, coercet, firmos tenet: idem accidit ferri rubigini, ſi urinæ ad cœmenti conſiſtentiam miſceatur.

Noſcitur tùm ex his præmiſſis tùm ex pathologia, quomodò cauſæ univerſales ſuperiùs memoratæ humores incendant, rarefaciant, acres reddant, aliæ ſolvendo textum ipſum ſanguinis & mucilaginem, aliæ depauperando humores partibus balſamicis, aliæ demùm ſuppeditando ſanguini partes acres, ſalinas undè frequentiores & validiores cordis & arteriarum contractiones, ac proindè vehementior humorum fluxus & rareſcentia.

Cauſæ particulares ſeu topicæ in parte ſkirrhoſa agunt, vel minuendo integumentorum

cohæſionem, vel debilitando vaſa, vel circulationem impediendo, vel diſſipando quidquid in tumore ſkirrhoſo tenuïus, vel ſuppeditando partes acres, quæ cuneorum ad inſtar materiam agitent, dividant & ſolvant.

SYMPTOMATA.

1°. Dùm Skirrhus in Cancrum degenerat, adeſt dolor pungens, urens, lacinans plùs aut minùs ſæviens, juxtà plures aut pauciores f[illegible]s nervos irritatos, plùs minùsve tenſos, eroſos, quandòque etiam extenditur dolor ad claviculam uſquè & ſcapulas propter nervorum contiguitatem.

2°. Intumeſcit Cancer: variæ hinc & indè obſervantur eminentiæ aliæ aliis majores, nimirùm propter materiæ cancroſæ rareſcentiam, quæ in una minor, major in parte altera, & arteriarum pulſationem, quæ hîc validior, hîc debilior materiam agitat, ſuccutit, ad rareſcentiam impellit.

3°. Animadvertuntur excreſcentiæ tuberoſæ, fungi, quæ etiam rarefactæ materiæ & ſucco nutritio corrupto, accumulato, expanſo natales debent.

4°. Apparent venæ lividæ, nigræ, majores ſolito, varicoſæ ob compreſſionem vaſorum ſanguiferorum & ſanguinis ſtagnationem; quò enim capaciora ſunt vaſa & ſanguis contentus

inertior, eò magis ad livorem & nigredinem verget liquor ſanguineus : capacitas vaſorum major quàm in ſtatu naturali, oculis etiam percipitur major, quàm reverâ eſt propter complanationem vaſorum, quæ idcircò ampliorem videntur adepta diametrum. Proveniunt varices ex diſtenſione & expanſione tunicarum vaſorum, quæ ſanguine infarctæ nodoſos tumores efformant.

5°. Cutis eſt rubicunda, pellucida, tenſa ob præpeditam ſanguinis circulationem.

6°. Ex tumoris centro ſtillat tenue ſerum, ſeu limpha ob imminutam integumentorum cohæſionem, pororum dehiſcentiam, quod Cancri jamjam ulcerandi non dubium indicium eſt.

7°. Obſervantur in parte tumoris eminentiori rimulæ & tandem rumpuntur integumenta, quià à rarefacta Cancri materia ultrà modum tenſa, crepaturam tandem pati coacta fuerint.

8°. Ruptis Cancri involucris, rumpitur & ipſiſſimum Cancri corpus ob eamdem rationem.

9°. Sanies effluit hæterogenea, cruda, fœvam exhalans mephitim, modò flavi, modò cineritii coloris, nunc lividi, nunc nigri, pro ut major, aut minor ſanguinis mixtio cum ſanioſa Cancri materia. Ichoroſus & hæterogeneus liquor proveniunt, ex eo quòd potentiæ requiſitæ materiæ concoquendæ impares ſint.

Materia cancroſa viſcida, tophacea, ſalſu-
ginoſa eſt ; vaſa ſtimulis moleſtat : Sanguis
etiam craſſus, ſalſuginoſus vaſa minima diffi-
cilè permeat, infarcit, mole diſtendit, ſtimulis
irritat ; limpha, aut lacteus & ſebaceus humor
iiſdem inficitur vitiis. Ut fluat pus laudabile
requiritur, ut vaſa libera integra viventia poſ-
ſint vincere reſiſtentiam à vaſis ruptis, fluidis
inertibus conflatis illatam, atterere, dividere
hæc vaſa rupta & materies inertes in his con-
tentas, quæ ex natura ſua dùm putreſcunt
tali adjuta potentiâ ad homogeneum pus de-
ducuntur. Cancri autem materia eſt rebellis &
vaſorum & humorum vitalium debilis, vel nul-
la ferè in hanc efficacia, ut debitam materiæ
concoctionem ſperare ſinat, undè nulla benig-
næ ſpes ſuppurationis affulget, quâ mortuum
à viventibus ſeparetur ; ſed excavabuntur hinc
& indè oræ Cancri, quià vaſa libera compreſ-
ſiones & ingurgitationes lapſu temporis augen-
das à vicinis compreſſis & ingurgitatis conti-
nuò patiuntur, liquoresque contenti ſpiſſitudi-
nem & novas labes concipiunt partibus vicinis
ſucceſſivè tranſmittendas ; undè nunquàm ci-
catrix, nec Carnium legitimarum germinatio
expectanda, ſed ſæviet ac ſerpet magis ac
magis tumor aſpectu & olfactu horridus, feret
vicinis partibus inimicum ignem & interficiet
ægrotantem.

10°. Incurvantur exteriùs integumenta, quià

non æquè ſunt extenſilia eorum vaſa, ac ea quæ ſubtùs inveniuntur. Prætereà quò magis tenſa fuerunt à rareſcente materia, eò validiùs eroſa & cæſa ſeſe reſtituent & partes, quibus adhærent trahent ſecum.

11°. Sequuntur inſomnia, convulſiones, virium proſtratio, inappetentia, Febris lenta marasmus, hæmorragiæ, lypothymiæ, olfactûs deperditio, glandularum axillarium, cervicalium, inguinalium, &c. intumeſcentia.

Inſomnia doloris urentis, lancinantis sunt fidi comites; ab irritatione nervorum & dolore intolerabili convulſiones; ab inſomniis & inappetentia virium proſtratio, quià plùs deperditur quàm aſſumptis reparatur; à corruptis & depravatis ſuccis digeſtivis inappetentia, à doloris vi ingenti, à continuo liquoris ichoroſi fluxu & ciborum inappetentia maraſmus, conſumptio; à miſtione ſanioſæ materiæ, viſcidæ acris, textum ipſum ſanguinis & mucilaginem ſolventis, & nevro-limphatica vaſa obſtruentis cum ſanguine & limpha, Febris lenta: ab eroſis & dilaceratis arteriis ſeu venis amplæ diametri, hæmorragiæ; ab hæmorragia, vel proſtratis dolore, vigiliis, febre, viribus lypothymiæ; à continua irritatione, à corpuſculis fœtidis in membrana pituitaria facta corrugatur & quaſi induratur ipſa membranula; undè neque ab aſſuetis neque ab inſuetis corporibus odorantibus, nulla fiat paſſio.

12

12°. Deniquè aliquandò vermes in Cancro ulcerato luxuriant, quos eſſe potiùs diri morbi effectus, quàm cauſam, nemo non credit. Horum ova vel deglutita cum cibis & ad ulcus circulationis viâ devecta, vel in variis topicis contenta, calore & humiditate loci ſibi propriis, quaſi in uterò quodam geſtantur, excluduntur, emergunt, adoleſcunt.

DIAGNOSIS.

Cancri mammarii ſedes ut plurimùm ſunt glandulæ milliares, ſebaceæ, adipoſæ, conglobatæ, & in intricatiſſimos acervos congeſtæ, lacteæ in prægnantibus aut nutrientibus, limphaticæ in aliis, membranulæ adipoſæ, ſebaceæ, aliquandò cellulares muſculis interjectæ, & rarò muſculi mammis ſubjacentes, niſi ſæviente & graſſante Cancri malitiâ tunc enim totam pererrat mammarum fabricam & partium vicinarum lapſu temporis ambitum. Quin imò quandòque eroſa & depaſta plevra cor & pulmones nudè occulis objiciunt nefandum viſuris ſpectaculum; quoties igitur in hujuſmodi partibus accidet præceſſiſſe Skirrhum & ſupervenient dolores interpolatis vicibus pungentes, urentes, lacinantes, toties de præſentia Cancri minimè eſt dubitandum. Exindè deducuntur ſigna Cancri pathognomonica.

Ob oculos ſaltat an Cancer ſit occultus, an

ulceratus, ac etiam ſæpiſſimè an benignus, an malignus ſit. Æger ipſe de cæteris Medicum certiorem facit an incipiens, an confirmatus, an recens, an inveteratus, an cauſæ externæ, an internæ ſuam debeat originem, præſertim an à viru venereo procedat, an ab alio.

Diſtinguitur Cancer occultus à phlegmone ob majorem renitentiam, calorem minùs intenſum, ruborem magìs ſaturum & dolorem eſſentialiter urentem, pungentem, lancinantem, licèt non continuum, abſquè vel cum minimo pulſationis ſenſu: Ab eryſipelate, partis affectæ eminentiâ & renitentiâ, quæ majores, colore in Cancro livido, plumbeo, nigro; in eryſipelate rubro-roſaceo: Præteréà ſede, quæ ſemper eſt cutis in eryſipelate, cutis ipſa aut partes molles ei ſubjectæ in Cancro. Ab abſceſſu per duritiem; à clavo per ſedem, is enim epidermidem & membranas cucullares propriè afficit, Cancer cutem ipſam & partes molles ei ſubjectas; à carbunculo dolore & eminentiâ, carbunculus enim vix extat, color rutilus, Cancer eminet magìs & liveſcens, aut nigreſcens plerumque eſt; à dracunculo renitentiâ dolore intumeſcentiâ majoribus. A ſtrumis colore, calore & renitentiâ; in ſtrumis calor & color ad naturalem accedunt, renitentia quàm in Cancro minor: à tumoribus frigidis, dolore & calore, qui aut nulli ſunt in tumoribus ſimpliciter limphaticis, aut parvi ſunt momenti, in

Cancro autem dolor inſignis, calor non mediocris: Ab exoſtoſe per ſedem. Ab aliis tumoribus non ulceratis facilè dignoſcetur Cancer, ſi calor, color, ſedes, durities, renitentia, dolor, intumeſcentia cum calore, colore, ſede, &c. aliorum tumorum æquâ lance penſitentur. Dignoſcitur ulceratus Cancer à quibuſlibet tumoribus ulceratis, exceptis gangræna ſphacelo & carie per depaſcentiam; à gangræna, & ſphacelo per doloris præſentiam, uti à carie à qua etiam dignoſcitur per ſedem; hæc quippè oſſium, hic partium mollium morbus.

PROGNOSIS.

Peſſimæ indolis morbus peſſimam habebit prognoſim, nec unquàm quis egregiè cordatus ſibi tantùm arroget ut fauſtum & felicem hujus ſecurus & tutus præſagiat eventum. Cancer enim dirus & ſubdolus eſt. Modò audax tollit lethiferum caput, nec ullis cedit remediis, quin imò iis exaſperatur. Modò vanâ curationis ſpe deludens ægrotantem, tacitus & clandeſtinus ſerpit mox daturus progeniem vitioſiorem; ità ut Medicus & Æger per ignes ſuppoſitos cineri doloſo incedant. Hæc de Cancro in genere dicta obiter ſunto. Quoniam autem varii in variis Cancris ſunt periculi, ſævitiei & malignitatis gradus, ità pro eorum varietate prognoſim variabimus.

Cancer confirmatus cæteris paribus periculoſior eſt incipiente, ulceratus occulto, malignus benigno, inveteratus recenti, adhærens libero, interte tus vaſis majoribus difficiliùs curatur, quàm Cancer ab eorum vicinia diſtans, productus à cauſa interna curatu difficilior, quàm à cauſa externa, multiplex quàm ſolitarius, in corpore malè conſtituto & ſenili ætate quàm in juvenili corpore & benè ſe habente. Demùm periculoſiſſimus, qui pravâ humorum diatheſi, vel hæreditariâ & viru quopiam fovetur.

Excipimus tamen Cancrum à viru venereo procedentem, quem multotiès hydrargiroſi feliciter debellatum fuiſſe docet experientia. Hoc excepto Cancer confirmatus ut potè nec reſolubilis nec ſuppurabilis, nullâ niſi ferri viâ domari poteſt. Rariora ſunt contrarii exempla quàm, quæ hanc veritatem frangant. Narratur apud Helmontium Cancros quoſlibet à viro quodam fuiſſe ſanatos pulvere indolente inſperſo & emplaſtro incarnante conſolidatum ulcus. Sed additur pereunte remedii inventore, periiſſe ſimul inventum remedium.

Cancer occultus & recens minùs periculi habet. Tali Cancro laborantes ad ſummam quandòque ſenectam abſquè ullo vitæ diſcrimine perveniunt.

Cancer inveteratus, dolore contumaciter lancinanti ſtipatus, novam in novas horas inſtar

Prothei induens formam, varios fungos & excreſcentias producens, materias fœtidas, cadaveroſas effundens, peſſimi moris eſt. Malitiam nimiam & indomabilem denotat. Ac proindè maligna hujus prognoſis, ſivè tentetur operatio chirurgica, ſivè non.

Cancer à causa externa, in corpore juvenili, benignâ tùm ſolidorum tùm fluidorum indole donato, tardioribus ſpatiis dolorificus, recens, parùm fœtidus, & minùs fungoſus, in parte extirpabili ut mammâ præmiſſis præmittendis felici cum ſucceſſu extirpari poteſt.

Hæreditarius Cancer nullâ arte domatur, & ſi aliquotiès extirpatus per aliquantulum temporis intervallum evanuerit, multi alii deindè in pertinaciores & acerbiores cruciatus repullulabunt.

CURATIO.

Cum ſivè relinquatur Cancer extirpandus, ſivè extirpetur Cancer relinquendus, peſſimè rebus ægrotantis conſulatur, operæ pretium eſt enumerare caſus, in quibus admittenda operatio chirurgica, eoſque in quibus abjicienda. A Cancri mammarii circumſcriptis limitibus non deflectam.

Hæreditarius Cancer, uti ex prognoſi ſatìs patet, inſanabilis ſivè admiſſâ ſivè rejectâ operatione chirurgicâ. Ergò à ferro abſtinendum; Cancer, qui à viru quodam fovetur, excepto

Cancro venereo nullum remedium curationis admittit ideòque ferro non tangendus. Idem dicimus de Cancro qui pravæ humorum diatheſi conſociatur, niſi humores in meliùs emendentur, quòd multùm ſanè temporis, magnum ex parte ægrotantis vitæ regimen, ſummam ex parte Medici ſagacitatem, imò & felicitatem poſtulat.

Cancer, qui vas aliquod magnum viciniâ afficit, ni tollatur hæmorragiæ metus operandus non eſt. Cancer muſculos thoracis & intercoſtales afficiens intactus eſt relinquendus.

Cancri maligni extirpatio ut potè in ſummum vitæ diſcrimen adducens ægrotantes, non ſuadetur.

In his caſibus exulatura eſt operatio chirurgica, tùm propter metum, nè depravati humores plures alios Cancros inducant numero, magnitudine, malignitate & ſede pejores, tùm propter metum, ne ſectione partium vitæ neceſſariarum & hemorragiâ, de medio tollantur ægrotantes qui aliter longiorem ſanè traxiſſent vitam.

É contrario Cancer, qui nullâ ex jam memoratis labe inficitur felici cum ſucceſſu præmiſſis præmittendis extirpari poteſt.

Duplex eſt modus, quo tolli poſſunt Cancri, cauterio ſcilicèt actuali vel potentiali & ferro. Cauterium actuale ab Hildano & Albucaſio improbatur, quià vis ignis, qui exſiccan-

do agit, indurat magìs ac magìs cancroſam materiam, malignam reddit.

Cauterium potentiale priori Authori ſuſpectus eſt. Eſcaroticis enim & corroſivis exaſperantur carcinomatoſa ulcera: ſupereſt ferri via, quam paucioribus difficultatibus obviam priori anteponit.

Quotiès ſtatutum eſt operationem fieri, hanc debent præcedere venæ ſectiones plùs aut minùs juxtà vires, temperamentum Ægri, morbi ſymptomata repetitæ, cathartica ex mitiorum claſſe deprompta, nè ſollicitato nimio ſolidorum motu humores æſtuent, diluentia, refrigerantia, lactea, quæ humores fluxiliores reddant eorumque obtundant acrimoniam, enemata, emollientia, balnea; erigenda eſt prætereà ægrotantis mens futuræ curationis ſpe; multùm enim juvat animus in re mala bonus.

Ad operationem deindè juxtà artem deveniendum. Jacebit ſupinus Æger in lecto ſublato retrorsùm brachio tumori vicino, tùm ut magìs emineat tumor, tùm ut minùs periclitentur muſculi mammæ ſubjacentes. Apprehensâ filo per tranſverſum trajecto vel Helvetii forcipe, quod mitiùs, vel manu lævâ, quod mitiùs & tutiùs mammâ, inſtrumento convenienti ſecatur Cancer à parte inferiori incipiendo, ut hæmorragia operationem non turbet; aufertur Cancer integer & quidquid Cancri naturam redolet: undequàque locus mammæ leviter com-

primitur, ut faciliùs evomant vaſa ſanguinem & humores contentos cancroſæ materiæ affines forſan, & ideò noxios. Ligantur vaſa majoris diametri arterioſa præſertim. Abſtinendum ab acrioribus ſtipticis, ſanguinem fortiſſimè coagulantibus & crudam vulneris ſuperficiem irritantibus.

Ubi de extirpando minori Cancro nullibi cuti accreto ſed undiquè libero agitur, factâ in cute inciſione cruciali diſſectis integumentis Cancer integer enucleando quaſi eximitur, quæ methodus dùm ſana ſunt integumenta tutior eſt priori, cùm eam minùs valida ſuppuratio & promptior vulneris cicatrix ſequatur.

Sin autem propter rationes jam memoratas eradicari Cancer nequeat, miſerrimis Ægri rebus, quantùm fieri poteſt eſt ſuccurrendum & ad curationem palliativam velut ad anchoram ſuperſtitem confugiendum. Palliativa remedia ad duo capita reducimus ad externa nempè & interna cùm Cancer eſt ulceratus, interna tantùm dùm Cancer eſt occultus. Externa ſunt balnea, quæ laxando ſopiunt dolorem & ſanguinem fluxiliorem reddunt, venæ ſectiones ſingulis menſibus repetitæ, præſertim ſi menſtrua deficiant Virginem vel mulierem menſtruis patiendis habilem: ſin contrà quater, quinquiès ſexiès in anno, pro ut urgebit neceſſitas, ut depleta vaſa minùs tendantur liquidum contentum faciliùs moveant, minùs comprimantur

Cancer

Cancer parteſque vicinæ.

Topica oleoſa nimìs, pinguia, emplaſtica, quæ inſenſibilem tranſpirationem impedirent procùl abjicienda.

Aquea, abſorbentia, lenientia, mundantia, anodina, plumbata hîc locum habent; laudatur in Cancro ulcerato ſuccus ſolani & ſedi minoris ritè defecatus in mortario plumbeo agitatus, addito anodino quodam atque etiam miſcendo plumbi uſti drachmam ſemiſſem cum quadruplo ſaccari ſaturni: tepidus applicatur.

Conducunt etiam decoctiones validæ ranarum, Cancrorum fluviatilium vel marinorum; quibus fovetur affecta pars. Album raſis, ceruſa ſufficienti quantitate ſirupi papaveris albi parata magni eſt uſûs. Ex applicatione butyri recentis multùm ſolatii afferebatur nobiliſſimæ hujuſce urbis Matronæ, mei Mecenatis matri, quæ Cancro mammario ulcerato e edebatur, cui majoris efficaciæ gratiâ addi poſſunt pulveres buffonum, ranarum, cancrorum, in tenuiſſimum pulverem redacti & laudani grana aliquot. Commendatur oleum ranarum per deſcenſum; item balſamum chalybeatum. Maritatur etiam calx plumbi cum mercurio ex anaticis partibus, vel prædominium calce plumbi tenente, vel cum antihectico poterii pulverato ex anaticis partibus. Fruſtula carnis vitulinæ, pulli gallinacei junioris, columbarum calidiuſculè applicata dolores ſedant. Cooperitur Can-

cer laminâ plumbeâ hinc & indè perforatâ, ut non cohibeatur inſenſibilis tranſpiratio. Proderit etiam acetum vigecuplo aquæ dilutum tantillùm ſalis marini addendo, eo liquido tepido abluatur ulcus. Spiritus ſalis marini putredinem domans non mediocris erit auxilii, ſi eâ copiâ aquæ diluatur, quæ requiritur ut oculo admotus nullum ferè doloris ſenſum excitet. Varia quoque parantur ex hyoſciami, cynogloſſæ, ſolani, cicutæ, papaveris foliis aquæ infuſis fomenta, additis ſed minutâ doſi aceto & ſale, oppii grana aliquot miſcendo.

Caveatur nè ſtrictiori veſtimento compreſſum ulcus exaſperetur. Poterit lana molliſſima media inter Cancri faſcia & veſtes apponi. Poterunt hæc remedia & ſimilia in uſum vocari, identidem variando pro vario ſucceſſu & ægrotantis faſtidio, ut ſopiantur dolores, fræneutur ſales acres, dometur humorum malignitas & abſorbeantur ſeroſitates.

Quò ad interna remedia propinantur identidem purgantia mitiora, enemata emollientia; victus debet eſſe tenuis ſimplex, fiat à multis carnibus abſtinentia. Juſcula carnium, gelatinæ, oryſæ cremores, ova recentia, ptiſana quandòque diluens, lacticinia, narcotica ter, quater in die repetita ſed minutâ doſi, auctâ paululùm ſub veſperam & alia id genus. Abſtinendum à cibis ſalſis, piperatis, conditis, crudis, quæ difficiliùs digeſta, vel acrimoniâ ſuâ

nociva vicem cauſæ gerere poſſent. Poterunt etiam felici cum ſucceſſu epotari aquæ minerales vitriolicæ ſtomachum non gravantes, diureticæ, ſublaxantes; ſed omnium remediorum optimum diæta lactea, ſi non nauſeet ſtomachus ægrotantis: undè prudenter Vinterus admonet Cancro laborantes à diæta lactea, quæ aliis ultimum remedium eſt debere exordium ſumere; hæc ſiquidèm humores pacat, acrimoniam humorum obtundit, chylum laudabiliorem producit & ſanguinem fluxiliorem, balſamicum magìs & ideò ſubſtantiæ & marginibus Cancri alluendis aptiorem; undè concludimus.

Ergò Cancro mammario ulcerato inextirpabili pro omni alimento lac.

FINIS.